

Livsmedelshygien på särskilt boende

Avsnittet i Vårdhandboken heter
”Livsmedelshygien”

Kommunerna i Kronobergs län

Vårdhygieniska rutiner inom kommunal
vård och omsorg i Kronobergs län

Framtagen av

Lena Bodin, MAS Uppvidinge Kommun
Åsa Svensson, MAS Älmhults kommun
Katarina Madehall, hygiensjuksköterska

Utgåva

06

Ersätter

2008-08-29

Godkänd och fastställd av

Medicinskt ansvarig sjuksköterska i respektive
kommun

Fastställd

2016-01-29

Giltig från

2016-01-29

Denna rutin är ett komplement till den nationella Vårdhandboken, www.varldhandboken.se.

Lagar och regler som styr är Livsmedelslagen 2006:804, Livsmedelsförordningen 2006:813 och Europaparlamentets och Europarådets förordning nr 852/2004.

Vår mat är en stor smittkälla vad gäller bakterier, virus och andra mikroorganismer. Idag är det vanligt att vård- och omsorgspersonal hanterar livsmedel i samband med frukost, lunch, middag etc. Det är viktigt att vi har kännedom hur olika mikroorganismer smittar och hur vi förhindrar smittspridning via maten. Det är kommunens miljö- och hälsoskyddsmyndighet som har ansvar för tillsyn av kök. Det ska finnas ett egenkontrollprogram enligt Livsmedelsverkets riktlinjer även för avdelningskök.

Att tänka på vid livsmedelshantering (checklista)

- Låt inte livsmedel stå i rumstemperatur längre än nödvändigt om det inte är varor som ska förvaras i rumstemperatur.
- Förvaring i kyla (kylskåp dvs kallare än +8 °C) hämmar vanligtvis bakterietillväxt.
- Snabb avkyllning av tillagad mat minskar risken för bakterietillväxt.
- De flesta bakterier/virus dör vid ordentlig upphettning. Värm därför maten till 70 °C i 2 minuter. Tänk på att mikroågsugnar kan ge ojämn uppvärmning. Toxiner (gifter som vissa bakterier bildar) försvinner normalt inte vid upphettning.
- Genomstek alltid fågel, fläskkött och köttfärs.
- Skölj grönsaker noga.
- Skilj råvaror från tillagad mat.
- Använd noggrant rengjorda redskap.
- Använd olika skärbrädor till olika livsmedel, framför allt när rått kött hanteras. Rengör skärbrädan ofta och byt när den är sliten.

- Bakterier trivs bäst i fuktig miljö och lagom värme t ex i disktrasan, som bör tvättas dagligen i tvättmaskin (ej diskmaskin) eller bytas. Det är bättre att använda engångs torkpapper.
- Tvätta händerna med tvål och vatten och/eller desinfektera händerna med handdesinfektionsmedel före all mathantering och vid behov mellan hantering av olika slags livsmedel. Pågår diarréer och/eller kräkningar på enheten desinfektera alltid händerna. De som vårdar magsjuka vårdtagare ska inte hantera livsmedel.
- Den som hanterar mat bör inte samtidigt delta i vårdarbetet. Försök att t ex vid frukosten avdela en person som kan fokusera på mathanteringen.
- Köksbundet förkläde av tyg ska användas vid arbete med livsmedel i köket. Tvättas en gång i veckan eller oftare vid behov.
- Låt bli mathantering om du har infekterade nagelband eller infekterade sår på händerna. Informera din arbetsledare.
- Vid ”magsjukesymtom” ska du inte hantera livsmedel. Informera **omgående** din arbetsledare.
- Som symptomfri bärare (av t ex salmonella) kan man ibland utföra andra arbetsuppgifter. Behandlande läkare i samråd med arbetsledare bestämmer detta.
- Ringar, armband och armbandsklocka får inte bäras så att de vid livsmedelshantering kan komma i beröring med oförpackade livsmedel eller i övrigt utgöra en livsmedelshygienisk risk. Naglarna ska vara korta och fria från konstgjorda material.

HANDHYGIEN ÄR AV STÖRSTA VIKT FÖR ATT HINDRA SMITTSPRIDNING